

Liga Apărării Drepturilor Omului din Moldova
League for Defence of Human Rights of Moldova

coaliția 2009

coaliția civică
pentru alegeri libere și corecte

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

LIGA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI DIN MOLDOVA - LADOM

RAPORT

PRIVIND MONITORIZAREA PROCESULUI PREELECTORAL. ALEGERI PARLAMENTARE 2009

Perioada de monitorizare: octombrie - decembrie 2008

Stabilitätspakt für Südosteuropa
Gefördert durch Deutschland
Stability Pact for South Eastern Europe
Sponsored by Germany

Proiectul „Observarea alegerilor parlamentare 2009” beneficiază de asistență tehnică din partea Institutului Național Democratic (NDI). Proiectul este susținut financiar de Fundația Eurasia din resursele acordate de Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida/Asdi), Ambasada Britanică Chișinău/ Fondul pentru Programe Strategice, Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și este co-finanțat de Fondul Național pentru Democrație din SUA (NED) și Ambasada Germaniei la Chișinău.

Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

OBSERVAREA PERIOADEI PREELECTORALE

Perioada de monitorizare: octombrie - decembrie 2008

Alegerile parlamentare din 2009 sunt considerate drept alegeri de importanță majoră pentru consolidarea democrației din Republica Moldova, condiționată de un proces electoral transparent și corect.

Proiectul „Observarea alegerilor parlamentare 2009” este implementat de Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului (LADOM) în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte - Coaliția 2009.

Raportul prezintă constatări făcute în urma observării comportamentului și situației organelor electorale, autorităților publice, mass-media și partidelor politice în perioada preelectorală. Informațiile din raport au fost colectate prin intermediul a 6 coordonatori regionali, 37 de observatori pe termen lung și se referă la mai multe aspecte ale procesului electoral. Observarea procesului electoral are loc pe baza standardelor și principiilor acceptate la nivel internațional, stipulate în Codul de conduită al observatorului și în Codul Electoral al Republicii Moldova.

REZUMAT ȘI CONCLUZII

În perioada de monitorizare menționată au fost observate o serie de evoluții pozitive: dialogului deschis și constructiv stabilit între Comisia Electorală Centrală și societatea civilă, acțiunile de instruire ale potențialilor funcționari electorali, acțiunile de informare și educare a alegătorilor, revigorarea activității partidelor politice.

În același timp, au continuat să fie observate tendințe negative în desfășurarea procesului preelectoral. În pofida recomandărilor repetate a Comisiei de la Veneția, Consiliului Europei și OSCE prevederile restrictive din Codul Electoral nu au fost înlăturate.

În mod special, LADOM își exprimă îngrijorarea față de următoarele aspecte negative în desfășurarea procesului preelectoral:

- Parlamentul nu asigură transparență în ceea ce privește numirea datei alegerilor parlamentare din 2009 și nu ia măsuri privind interpretarea și aplicarea legislației electorale, pentru a nu admite încălcarea drepturilor electorale.
- Autoritățile Publice nu asigură în mod suficient respectarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor și nu întreprind măsuri pentru a nu admite astfel de încălcări în viitor
- Autoritățile centrale se implică în acțiuni cu substrat electoral, care ar putea submina autonomia și democrația locală
- Distribuția pe criterii politice a resurselor financiare către bugetele locale
- Reacțiile neuniforme ale CEC la acțiunile cu caracter electoral ale partidelor politice
- Condiții inechitabile pentru potențialii concurenți electorali
- Nerespectarea Codului Deontologic al Jurnalistului
- Potențiala dezechilibrare a spațiului mediatic din țară
- Proceduri birocratice aplicate la schimbarea domiciliului, ceea ce implică dificultăți legate de corectitudinea listelor electorale

Pentru asigurarea unui proces electoral corect, liber și transparent recomandăm autorităților să remedieze problemele menționate.

CONSTATĂRI

1. Contextul preelectoral

Republica Moldova fiind o republică parlamentară dispune de un legislativ monocameral compus din 101 deputați, care se aleg pe liste de partid într-o singură circumscripție națională, odată la 4 ani. Fiind la finele mandatului și ținând cont de rigorile legislative constatăm, că alegerile în noul Parlament urmează să fie fixate mai degrabă pentru una din duminicile din a doua jumătate a lunii martie 2009. Alegerile parlamentare au o semnificație deosebită și pentru faptul că acestea atrag după sine și alegerea unui nou Președinte a țării.

Organizarea alegerilor în noul Parlament sunt caracterizate de aspecte pozitive și negative. Aspectele pozitive vizează existența unei stabilități instituționale și a unei creșteri economice modeste; existența unui consens național de orientare europeană a țării; obținerea unor facilități de comerț asimetric; promisiuni de aprofundare a relațiilor cu Uniunea Europeană, condiționată de organizarea unor alegeri parlamentare libere și corecte¹;

Aspectul negativ se referă la măsurile de restricționare a accederii în Parlament a partidelor mici; raporturile tensionate dintre autoritățile publice centrale și locale; îngustarea cercului potențialilor concurenți electorali; condamnarea CEDO în unele aspecte de ordin electoral. La cele relatate se adaugă și imposibilitatea găsirii pînă în prezent a unei soluții durabile în rezolvarea problemei transnistrene.

Din 2005 legislativul a acordat o atenție deosebită modificărilor Codului Electoral al Republicii Moldova, care a fost supus amendamentelor prin 9 legi. Ultimele 2 legi vizează ridicarea pragului electoral pînă la 6%, interzicerea blocurilor electorale, restricționând accesarea la funcția de deputat în parlament a persoanelor cu pluralitate de cetățenii². Aceste măsuri au fost luate de majoritatea parlamentară în pofida recomandărilor repetate a experților internaționali³, de a se abține de la promovarea unor astfel de modificări. Astfel, măsurile legislative vizate, pot fi apreciate drept formarea unui cadru juridic favorabil doar partidelor mari.

Deși deputații din opoziție au înaintat un proiect de lege pentru modificarea legislației⁴, care are drept obiect înlăturarea prevederilor restrictive menționate, operarea unor astfel de modificări în Codul Electoral este puțin probabilă.

2. Autoritățile publice

Parlamentul nu asigură transparență în ceea ce privește numirea datei alegerilor parlamentare din 2009 și nu ia măsuri privind interpretarea și aplicarea legislației electorale, pentru a nu admite încălcarea drepturilor electorale.

¹ Concluziile privind Republica Moldova, adoptate la 13 octombrie 2008 de Miniștrii de Externe ai statelor UE, în care se menționează: „Consiliul reiterează că ritmul și calitatea reformelor în Republica Moldova vor influența relațiile cu UE. În acest context, Consiliul încurajează autoritățile Republicii Moldova să întreprindă eforturile necesare pentru consolidarea statului de drept și implementarea angajamentelor sale în materia drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. UE acordă o importanță specială organizării într-o manieră democratică a alegerilor parlamentare din primăvara anului 2009”.

² Legea nr.273-XVI din 7.12.2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative; Legea nr.76-XVI din 10.04.2008 pentru modificarea și completarea Codului electoral; Legea nr.273-XVI din 7.12.2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

³ Notă nr.AS/Mon(2008)28 din 13 noiembrie 2008 privind Respectarea obligațiilor și angajamentelor de către Moldova; Avizul comun nr.484/2008 CDL (2008) 094 al CE și OSCE/BIDDO din 10 aprilie 2008 asupra Codului electoral al Republicii Moldova; Raportul Comisiei pentru respectarea obligațiilor și angajamentelor de către statele membre ale Consiliului Europei (Comisia de Monitorizare), APCE (doc.11374, 14 septembrie 2007). Etc.

⁴ Proiectul legii nr.3416 din 10.12.2008 pentru modificarea unor acte legislative, înaintat în calitate de inițiativă legislativă de deputații în Parlament Vitalia Pavlicenco și Ion Neagu.

Pregătirea de alegerile parlamentare din 2009 pornește chiar de la legislativ, care în perioada preelectorală a înregistrat și a adoptat mai multe inițiative legislative cu efect electoral⁶. Cu regret însă Parlamentul nu abordează din timp problema numirii datei alegerilor în Parlament. Până în prezent un proiect de hotărâre privind data alegerilor parlamentare din 2009 nu a fost înregistrat în calitate de inițiativă legislativă și nu este inclus în ordinea de zi a legislativului, fapt ce ține în suspans întreaga societate politică. Aceasta poate pune în întârziere și planurile CEC de organizare a activităților cu caracter electoral.

Parlamentul nu a manifestat o reacție adecvată nici față de hotărârea CEDO și recomandările Comisiei de la Veneția, referitoare la legislația care periclitează drepturile electorale. Acest fapt îngrijorează societatea civilă și pune la îndoială sinceritatea puterii de a organiza alegeri libere și corecte.

Autoritățile Publice nu asigură în mod suficient respectarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor și nu întreprind măsuri pentru a nu admite astfel de încălcări în viitor.

Unele Partide Politice invocă aplicarea restrictivă a noii legi privind partidele politice. Aceasta poate avea un impact negativ asupra activităților partidelor politice, și implicit asupra realizării drepturilor politice ale omului. De asemenea, în perioada preelectorală, mai multe persoane au fost citate, reținute, anchetate și sancționate de organele de ordine pentru, libera exprimare a opiniei⁷, participarea activă la întruniri cu caracter politic, precum și pentru intenția de a se asocia la partide politice⁸.

De asemenea, trezește îngrijorare adoptarea Legii privind verificarea titularilor și candidaților la funcții publice. Prevederile acestei ar putea fi utilizate pentru exercitarea presiunilor asupra funcționarilor publici.

Autoritățile centrale se implică în acțiuni cu substrat electoral, care ar putea submina autonomia și democrația locală.

În perioada preelectorală continuă să se evidențieze situația tensionată a relațiilor dintre autoritățile centrale și primăria mun. Chișinău, activitatea căreia este periclitată de mai mulți factori, subliniindu-se ineficiența și imposibilitatea asigurării unei bune gestionări a treburilor publice locale. În ultimul timp situația creată a fost deplasată în cadrul autorităților municipale, manifestată prin altercațiile verbale dintre noul președinte al consiliului municipal și primarul general.

Situația creată în jurul Pomului de Crăciun are un substrat electoral, iar implicarea organelor de forță are un efect de intimidare. În mod similar, putem califica și avertizările din partea Procuraturii, cu tragerea la răspundere a responsabililor primăriei pentru neprezentarea unui nou tarif la energia termică⁹.

Distribuția resurselor financiare pe criterii politice

În cadrul adoptării Legii pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pentru anul 2008 și adoptării Legii cu privire la bugetul de stat pe anul 2009, unele localități au fost privilegiate alocându-li-se mijloace considerabile pentru investiții capitale. Astfel, autoritățile locale, care planifică mijloacele bugetare accentuează caracterul electoral al acestora, menționând apartenența la

⁶ În perioada preelectorală un șir de proiecte de legi cu conotație electorală au fost înaintate atât de Guvern cât și de deputații din opoziție. Dintre cele mai relevante sînt cele care alocă finanțe, fie pentru mărirea salariilor fie pentru investiții capitale, etc. În acest sens merită a fi menționate Legea pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pentru 2008; Legea cu privire la bugetul de stat pe anul 2009, etc.

⁷ „Protest nereușit în capitală”, difuzat de Pro TV la 18 decembrie 2008.

⁸ În raionul Drochia s-au înregistrat acțiuni de intimidare a liderului organizației teritoriale a UCM pentru apartenență la partid. Cazuri similare în republică s-au înregistrat și în privința membrilor sau simpatizanților PL și PLDM.

⁹ Infotag 15 decembrie 2008, Procuratura avertizează primăria; Info-Prim Neo 17 decembrie 2008, Poliția arestează pomul de crăciun.

formațiunile politice datorită cărora se alocă banii pentru investiții capitale sau proiecte sociale. Deasemenea la nivelul bugetelor locale banii se repartizează pe criterii politice, fapt ce poate fi considerat drept o corupere a alegătorilor și o inechitate față de toți plătitorii de impozite¹⁰. În același context se încadrează și utilizarea resurselor administrative în scopurile consolidării formațiunilor politice. Astfel, Președintele Republicii, deputații în Parlament și alte oficialități la întâlnirile de lucru în teritoriu nu ezită să accentueze despre rezultatele activității formațiunilor politice și cât de important este pentru țară ca aceste formațiuni să câștige alegerile¹¹.

De asemenea, legile bugetare majorează alocațiile pentru structurile de forță (poliție, SIS, armată), pentru Teleradio Moldova și pentru salariile bugetarilor. Sperăm că aceste acțiuni nu au substrat politic și nu vor fi utilizate pentru scopuri electorale.

3. Comisia Electorală Centrală

Comisia Electorală Centrală fiind unicul organ electoral ce activează permanent, este constituită din 9 membri cu drept de vot deliberativ, dintre care: un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, un membru este desemnat de către Guvern și 7 membri numiți de Parlament, inclusiv 5 membri desemnați de către partidele de opoziție, proporțional numărului de mandate deținute în Parlament. Actuala componență a CEC activează din 11 noiembrie 2005 pentru un mandat de 5 ani și este rezultatul unui consens politic.

Acțiuni de instruire și informare

În perioada preelectorală, Comisia Electorală Centrală a desfășurat activități de educație civică, instruire și informare a alegătorilor. În colaborare cu societatea civilă, CEC a lansat un șir de proiecte îndreptate spre sensibilizarea tinerilor alegători. De asemenea, CEC a realizat prima fază de instruire a potențialilor funcționari electorali.

În acest context, se impune a atenționa partidele politice parlamentare și autoritățile publice locale să desemneze cu prioritate în calitate de membri ai organelor electorale, persoanele instruite de către CEC, pentru a asigura profesionalismul funcționarilor electorali și a nu admite risipirea banilor publici.

Implicațiile instruirilor CEC pentru partidele politice

Totodată menționăm că partidele politice, instanțele judiciare și eventual consiliile locale au posibilitate reală de a influența organele electorale prin revocarea discreționară a membrilor acestora. Acest fapt pune la îndoială independența membrilor organelor electorale, deoarece aceștia sunt expuși unui risc sporit de corupere politică, fapt ce poate submina corectitudinea alegerilor. În

¹⁰ În or. Șoldănești în cadrul ședinței consiliului local din 11.XII.08, primarul de Soldanesti, Alexandru Tinica, a menționat că grație faptului ca e de la PPCD, orasului, pentru 2009, i-a fost alocat în plus 2 milioane lei pentru drumuri și deservire comunală; la Ungheni se investește în construcția centralei termice și a sistemului de încălzire a Palatului Culturii. În perioada imediat următoare va fi alocată o sumă de bani pentru reparația drumului numit oficial L385, care duce spre s. Todirești, r. Ungheni. Deși sunt drumuri și din alte sate în aceeași direcție ce necesită reparație, consilierul raional Ion Bulhac, chemând colegii de Consiliu a îndemnat să adopte decizia respectivă anume în favoarea reparării drumului respectiv; La Cimișlia de asemenea repartizarea resurselor bugetare se face pe criterii politice.

¹¹ În raionul Drochia: un grup de deputați de la fracțiunea PCRM au venit în raion la întâlnire cu alegătorii, ei fiind întâmpinați și conduși de președintele raionului (membru PCRM); peste câteva zile au sosit 10 deputați de la AMN, care, după aceeași schemă, au fost primiți și conduși prin primării de primarul orașului (membru AMN). Pe data de 04.12.2004, în satul Cuhureștii de Sus la darea în exploatare a gazoductului a fost prezent Președintele RM Vladimir Voronin, conducerea Consiliului Raional Florești în frunte cu Mihail Rusu. Ceremonia de aprindere a "flacărei albastre" a avut clare tendințe de agitație electorală în folosul PCRM - au fost făcute declarații de către președintele țării și a raionului despre meritul PCRM în evoluția țării, etc. Au raportat despre succesele și victoriile obținute în dezvoltarea raionului Florești și alți funcționari - despre reforma în sistemul medicinei - S.Rusu-directorul Centrului Medicilor de Familie - toate având tentă declarativă electorală având în vedere ca toată conducerea raionului Florești face parte din PCRM.

acest context, chemăm reprezentanții și observatorii care vor fi acreditați de organele electorale să fie vigilenți, pentru a nu admite eventuala corupere a membrilor organelor electorale de către partidele politice care i-au desemnat.

Reacțiile neuniforme ale CEC la acțiunile cu caracter electoral ale partidelor politice

Comisia Electorală Centrală în perioada preelectorală reacționează neuniform la acțiunile cu caracter electoral organizate de partidele politice. Pentru unele activități cu caracter electoral organizate de unele partide politice CEC avertizează prin declarațiile sale partidele politice să nu se avânte în campania electorală înainte de a se da startul scrutinului electoral¹². Iar alte activități similare organizate de alte partide politice¹³ se lăsă de CEC fără reacție.

4. Partidele politice

Revigorarea activităților partidelor politice

În perioada preelectorală se înregistrează o înviorare a activității partidelor politice, care se pregătesc de a se lansa în apropiata campanie electorală. Se petrec congrese (conferințe), se reanimează unele mijloace de informare în masă de partid, se lansează alte publicații țintite spre electorat. Activitatea partidelor politice în teritoriu este orientată spre informarea populației privind programele lor politice și consolidarea organizațiilor primare. Însă unele din ele își fac publicitate electorală prin prestarea de servicii gratuite populației¹⁴ fapt ce ar putea fi interpretat și drept măsură de corupere a alegătorilor.

Fuziuni preelectorale

În același timp, drept rezultat al restricțiilor legislative pentru participarea în procesul electoral, se înregistrează o reorientarea electorală a liderilor locali și consolidarea rîndurilor potențialilor concurenți electorali. De asemenea, în imposibilitate de a forma blocuri electorale partidele mici fuzionează.

Condiții inechitabile pentru potențialii concurenți electorali

În această perioadă formațiunile politice sunt preocupate de ajustarea actelor de constituire la cerințele noii legi cu privire la partide, lege care este înțeleasă, interpretată și aplicată restrictiv, fapt ce a generat mai multe conflicte. Astfel, partidele invocă faptul că Ministerul Justiției continuă să multiplice măsurile restrictive, generate de imprecizia legislației privind partidele politice. Ministerul Justiției a intrat în conflict cu mai mulți potențiali concurenți electorali, care solicită înregistrarea de modificări în actele de constituire a partidelor¹⁵.

¹² După mai multe activități ale partidelor politice cu caracter electoral, la 6 octombrie 2008 CEC a avertizat public partidele politice să nu se avânte în campania electorală înainte de a fi dat startul scrutinului electoral.

¹³ Pe data de 17 decembrie, ora 15.00, în sediul Partidului Democrat (PD) a avut loc o conferință de presă la care partidul menționat și-a prezentat candidatura pentru funcția de Prim-ministru după alegerile din anul 2009 și cea a unor miniștri. Președintele partidului fiind întrebat de către jurnaliști de ce a început deja campania electorală acesta a răspuns că partidul de guvernământ a început această campanie cu mult mai înainte, subînțelegându-se de la el că PD nu vrea să rămână în urmă. Pe parcursul conferinței au fost abordate doar probleme electorale.

¹⁴ La 07 decembrie 2008 în comuna Tătărauca Veche rnl Soroca, Organizației Medicilor și Farmaciștilor Creștin-Democrați (PPCD), au oferit consultații medicale gratuite către 3 medici din Chișinău. Pe parcursul consultației au fost distribuite calendare cu sigla partidului și broșuri publicitare cu sigla PPCD și datele de contact ale medicilor.

¹⁵ Refuzul Ministerului Justiției de a înregistra modificări în actele de constituire ale Partidului Popular Republican a degenerat într-un proces la Curtea de Apel Chișinău; iar refuzul de a înregistra unele modificări în actele de constituire ale Uniunii Centriste, a generat convocarea unui congres extraordinar al UCM; etc.

5. Mass-media

Nerespectarea Codului Deontologic al Jurnalistului

În perioada preelectorală mass-media s-a activizat și mesajele acestora, direct sau indirect, vizează viitorul proces electoral. Ziarele de partid care nu se prea editau și-au relansat activitatea și se fac publice inclusiv prin distribuirea lor gratuită către cititori.

Cu referire la mass-media publică și cea independentă, se impune a menționa că activitatea instituțiilor media nu asigură diversitatea de opinii și este periclitată de tendințe părtinitoare, fapt ce nu se încadrează în cadrul deontologic necesar¹⁶. Dependența și părtinirea este caracteristică și pentru mass-media regională¹⁷. Lipsa unei informări corecte cu respectarea pluralismului de opinii, lipsesc cetățenii de dreptul de a avea acces liber la o informație veridică și corectă. O astfel de situație conduce la limitarea drepturilor omului la informare și subminează dreptul la libera exprimare.

Potențiala debalansare a spațiului mediatic din țară

O situație separată s-a creat în jurul postului de televiziune PRO TV, care este considerat de mulți cetățeni drept o sursă obiectivă de informare cu relevanță națională. Acest post televizat și jurnaliștii lui au fost supuși atacurilor din partea unor deputați în Parlament și amenințați cu neprelungirea licenței de emisie, fapt confirmat mai târziu de CCA¹⁸. În acest context CCA a anunțat un moratoriu de scoatere la concurs a frecvențelor de emisie a PRO TV până după alegerile parlamentare. Această acțiune poate fi calificată ca o formă de presiune asupra tuturor radiodifuzorilor din Moldova.

6. Listele electorale

Actualizarea în termeni rezonabili a listelor electorale

Pentru asigurarea corectitudinii listelor alegătorilor CEC împreună cu Ministerul Dezvoltării Informaționale au anunțat pregătirea Registrului de stat al alegătorilor, care este un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova.

Având în vedere că listele electorale până în prezent încă nu au fost transmise autorităților locale și încă nu este cunoscută data transmiterii lor, secretarii preturilor mun. Chișinău se îngrijorează de faptul că nu vor fi în stare să le verifice în termen.

Proceduri birocratice aplicate la schimbarea domiciliului

În legătură cu posibila schimbare a adresei în Registrul de stat al populației, se înregistrează impedimente de ordin birocratic, obținerea certificatelor de la autoritățile publice locale de nivelul I

¹⁶ Partidul Liberal (PL) este îngrijorat de faptul că postul public „Moldova 1” și postul privat NIT denaturează mesajul său, informează DECA press la 16.12.2008; Partidul Liberal (PL) la conferința de presă din 16 decembrie, ora 12.00, a informat opinia publică despre faptul că televiziunea națională n-a acodat acestui partid dreptul la replică după difuzarea la televiziunea menționată a unei informații despre opinia PL pe marginea noului Cod al învățământului, informația din cele expuse de reprezentanții partidului fiind denaturată esențial în emisiunea televizată.

¹⁷ În Florești, ziarul raional Drapelul, nr.51, vineri, 12.12.2008, prima pagină în exclusivitate este dedicată vizitei Președintelui RM la ceremonia de gazificare a satului Cuhureștii de Sus. Articolul conține numai coordonate partinitoare conducerii raionului și a țării și cifre pozitive vizavi de dezvoltarea raionului Florești. Deasemeni este supusă publicității negative (deconectările de electricitate, datoriile externe și interne ale RM) conducerea republicii de înaintea venirii PCRM la conducere. În Ștefan Vodă, ziarul raional "Prier" abordează doar subiecte ce reflectă activitatea Consiliului Raional. Toate materialele sunt reflectate doar prin prizma succesului. Etc.

¹⁸ În acest sens Consiliul Coordonator al Audiovizualului, prin scrisoarea nr.824 din 09 decembrie 2008, comunică Î.M. „Mediapro” că cererea de prelungire a licenței de emisie este respinsă pe motivul neîntrunirii condițiilor prevăzute de art.24 din Codul audiovizualului și canalele respective pe care își difuzează emisiunile postul PRO TV vor fi scoase la concurs.

(componenta familiei, lipsa datoriilor la serviciile comunale, impozite, fondul social, etc. cât și prezentarea lor Secției de evidență și documentare), pentru ca mai apoi acestea fiind analizate să fie dat un răspuns. De asemenea, distanța pînă la centrul raional, costurile, precum și existența unor rînduri mari, constituie o problemă pentru multe persoane. Aceasta implică dificultăți legate de corectitudinea listelor electorale.

RECOMANDĂRI

Ținând cont de constatările și observările efectuate, recomandăm:

- *Se recomandă Parlamentului să asigure transparență în ceea ce privește numirea datei alegerilor parlamentare din 2009 și să ia măsuri privind interpretarea și aplicarea legislației electorale, pentru a nu admite încălcarea drepturilor electorale.*
- *Se recomandă autorităților publice să asigure respectarea tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor și să întreprindă măsuri pentru a nu admite astfel de încălcări în viitor.*
- *Se recomandă autorităților centrale să se abțină de la măsuri cu substrat electoral, care ar submina autonomia și democrația locală.*
- *Se recomandă partidelor politice să desemneze cu prioritate în organele electorale persoanele instruite de CEC și să nu admită revocarea membrilor organelor electorale pe parcursul perioadei electorale.*
- *Se recomandă autorităților publice să tempereze presiunile asupra partidelor politice, în vederea asigurării unor condiții egale pentru toți potențialii concurenți electorali.*
- *Se recomandă mass media publică și cea independentă să respecte principiile și cerințele Codului deontologic al jurnaliștilor și să reflecte evenimentele în mod obiectiv, echidistant și cu respectarea diversității de opinii.*
- *Se recomandă CCA să nu admită sistarea nejustificată a activității radiodifuzorilor, pentru a evita dezechilibrarea spațiului mediatic.*
- *Se recomandă CEC și Ministerului Dezvoltării Informaționale să asigure pregătirea în termeni rezonabili a listelor electorale în baza Registrului de stat al populației, oferind astfel primărilor timp suficient pentru verificarea lor în conformitate cu cerințele Codului electoral.*
- *Se recomandă Ministerului Dezvoltării Informaționale să inițieze simplificarea procedurilor birocratice ce crează impedimente artificiale la schimbarea domiciliului.*